

Symposium UNO Amsterdam

INFECTIEZIEKTEN BIJ OUDEREN: NIEUWE INZICHTEN & HANDVATTEN VOOR DE PRAKTIJK

18 mei 2022

Dr. Laura van Buul

Even voorstellen

- Wie ben ik?
- Wie zijn jullie?

Disclosure belangen spreker: Laura van Buul

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
<ul style="list-style-type: none">• Sponsoring of onderzoeksgeld• Honorarium of andere (financiële) vergoeding• Aandeelhouder• Andere relatie, namelijk ...	<ul style="list-style-type: none">••••

Wat gaan we doen?

- Onderzoek naar het vaststellen en behandelen van infecties bij ouderen
 - Welke **kennis** heeft dit opgeleverd?
 - Wat kan de **praktijk** daarmee?
- Maar eerst... **WAAROM** doen we dit onderzoek?

Waarom?

Vaststellen en
behandelen van infecties
bij ouderen verbeteren

Onnodig
antibioticagebruik
voorkómen

Nadelen van (onnodig) antibioticagebruik?

Ga naar www.menti.com en vul de volgende code in: **5287 2052**

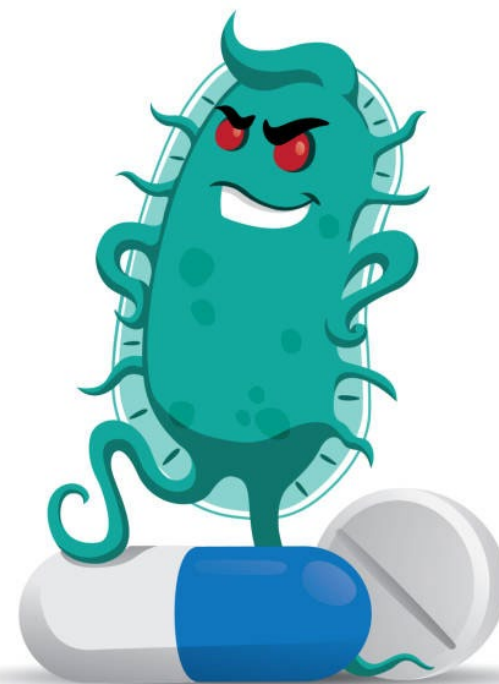
Welke nadelen van (onnodig) antibioticagebruik ken je?

Antibioticaresistentie

- **Antibioticaresistentie** = een bacterie heeft zich ‘beschermd’ tegen (bepaalde typen) antibiotica en kan er niet meer door geremd of gedood worden. Als iemand ziek wordt van deze bacterie, helpen antibiotica niet meer.
- **Als antibiotica niet meer werken...**
 - Zullen meer mensen overlijden aan infecties die nu goed te behandelen zijn (b.v. longontsteking)
 - Zijn veel medische handelingen niet meer mogelijk (b.v. operaties, behandeling van kanker, orgaantransplantaties en neonatale zorg)

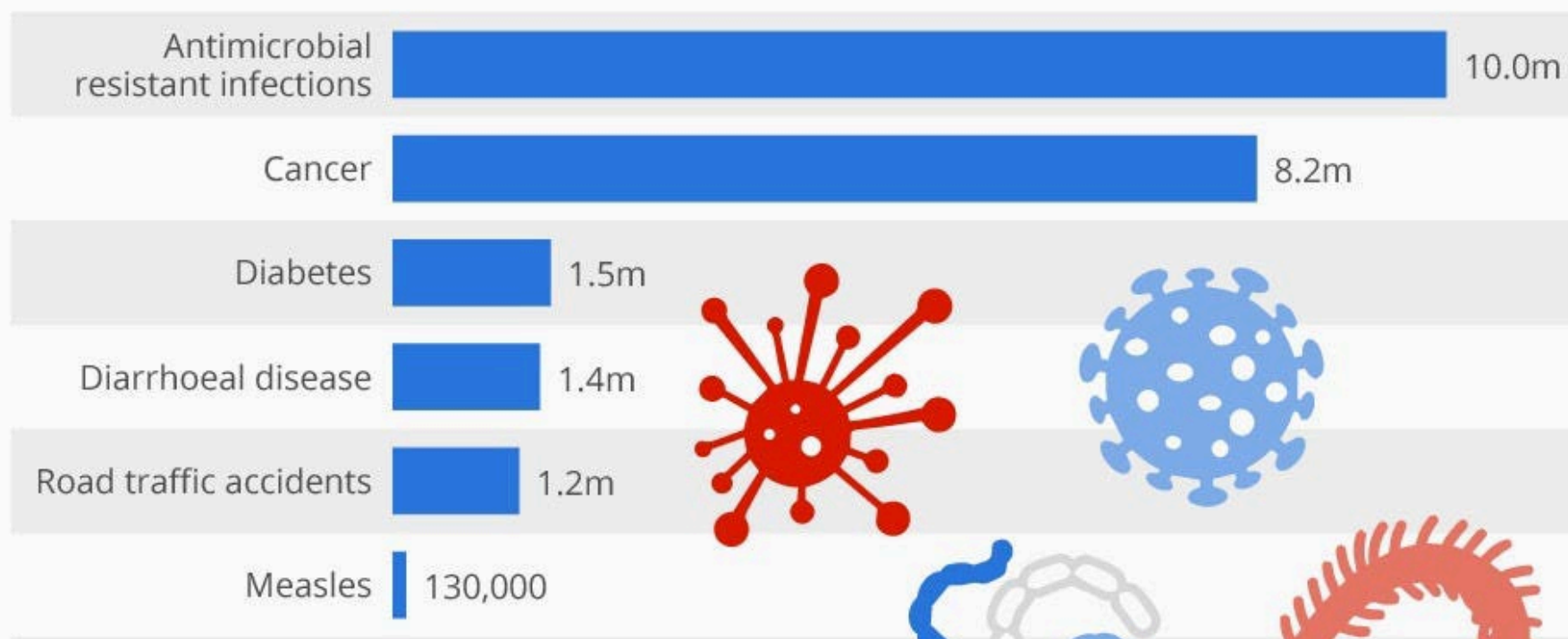

Antibioticaresistentie

Eén van de grootste bedreigingen voor de gezondheidszorg

Deaths From Drug-Resistant Infections Set To Skyrocket

Deaths from antimicrobial resistant infections and other causes in 2050

Antibioticaresistentie: wat te doen?

- Nieuwe antibiotica ontwikkelen
- Infectiepreventie!
- **Geen onnodig antibioticagebruik**

A detailed scanning electron micrograph (SEM) showing numerous rod-shaped bacteria. The bacteria are of varying lengths and are scattered across the frame. Some are in sharp focus, revealing their textured surface and rounded ends, while others are blurred in the background, creating a sense of depth. The lighting is directional, highlighting the three-dimensional structure of the organisms.

NIEUWE INZICHTEN

Onderzoek naar onnodig antibioticagebruik

IMPACT onderzoek: 2011 - 2015

Vraag: in hoeverre worden antibiotica in verpleeghuizen onnodig voorgeschreven?

Resultaten:

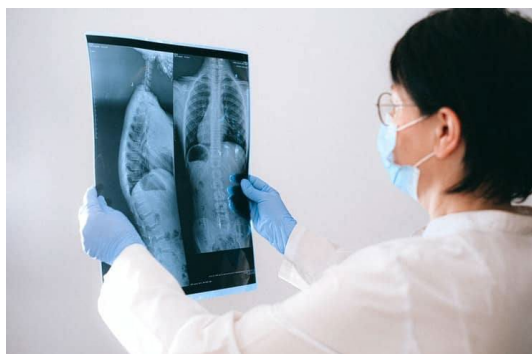
- 1 op de 4 voorschriften onnodig
- Voor UWI: 1 op de 3
- Inzicht in factoren die voorschrijven van antibiotica beïnvloeden

Onderzoek naar onnodig antibioticagebruik

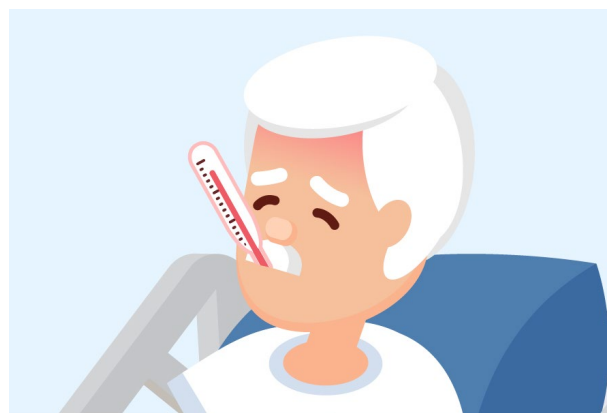
IMPACT onderzoek: 2011 - 2015

Moeder doet zo raar, dokter. Ze heeft vast weer een blaasontsteking!

“... dan denk ik van nou ja, better safe than sorry.”

Dokter, wil je even een kuur voorschrijven voor meneer Jansen?

Onderzoek naar onnodig antibioticagebruik

IMPACT onderzoek: 2011 - 2015

Conclusie

- Voorschrijven van antibiotica kán en moet beter
- Om dit te bereiken is het belangrijk om onzekerheid rondom voorschrijfbesluit weg te nemen

Vervolgonderzoek

- Onderzoek naar **diagnostische hulpmiddelen op locatie** (sneltesten)
- Onderzoek naar **wanneer behandel je wel/niet een UWI**
(wanneer is het een UWI?)

Diagnostische hulpmiddelen

UPCARE onderzoek: 2017 - 2021

De CRP sneltest

Diagnostische hulpmiddelen

UPCARE onderzoek: 2017 - 2021

Vraag: leidt de inzet van de CRP sneltest tot minder antibioticagebruik voor verpleeghuisbewoners met lage luchtweginfecties (LLWI)?

Aanpak:

- 6 VPH met CRP sneltest (interventiegroep), 5 zonder (controlegroep)
- Deelnemers: bewoners met verdenking LLWI
- Antibiotica voorgeschreven voor LLWI?
- Na 3 weken: herstel, ziekenhuisopname, overlijden?

Diagnostische hulpmiddelen

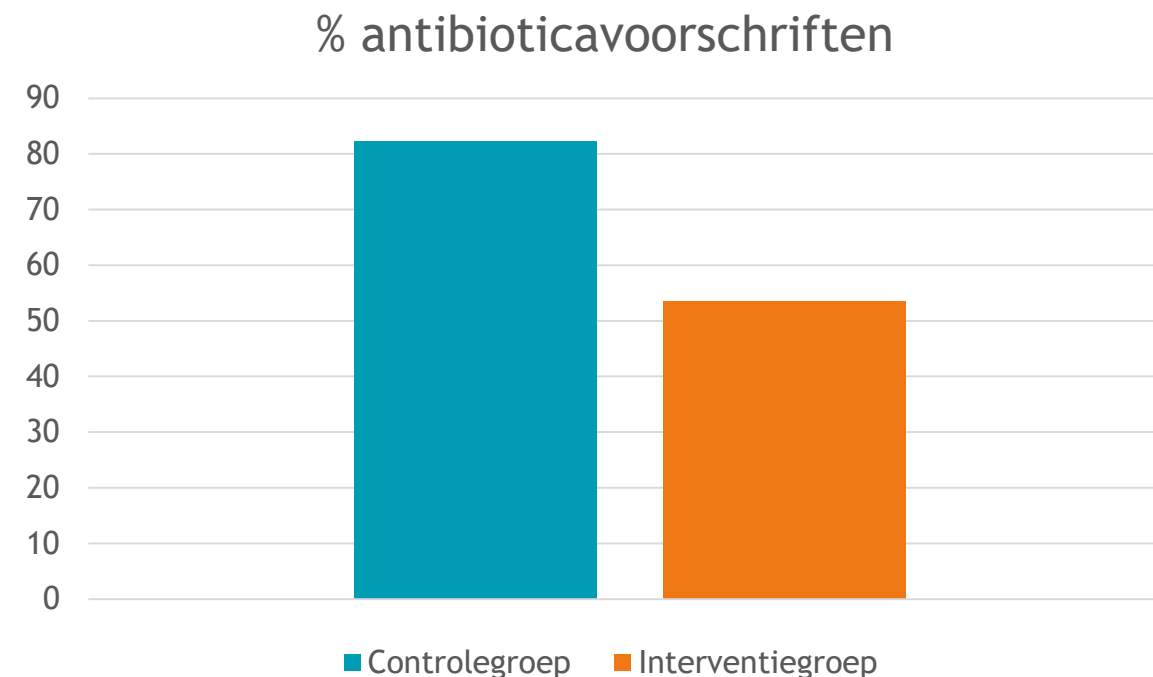
UPCARE onderzoek: 2017 - 2021

Resultaten:

- 242 deelnemers
- 29% minder antibiotica in de interventiegroep
- Geen verschil tussen de groepen in herstel, ziekenhuisopname en overlijden

Conclusie:

- CRP sneltest leidt tot veilige afname in antibioticavoorschriften bij bewoners met een verdenking op LLWI

Diagnostische hulpmiddelen

PROGRESS onderzoek: 2017 - 2021

Vraag: kun je door het meten van ontstekingseiwitten in een vingerprik bloed betrouwbaar een UWI vaststellen bij verpleeghuisbewoners?

Conclusie:

- Je kunt niet betrouwbaar een UWI vaststellen door deze eiwitten te meten in een vingerprik bloed.

Onderzoek naar UWI

Veel onnodige antibioticavoorschriften voor UWI bij bewoners die...

- Niet ziek zijn
- Aspecifieke klachten hebben
- Een positieve urinestick hebben

Maar hebben deze mensen wel een UWI?

Wat is eigenlijk een UWI?

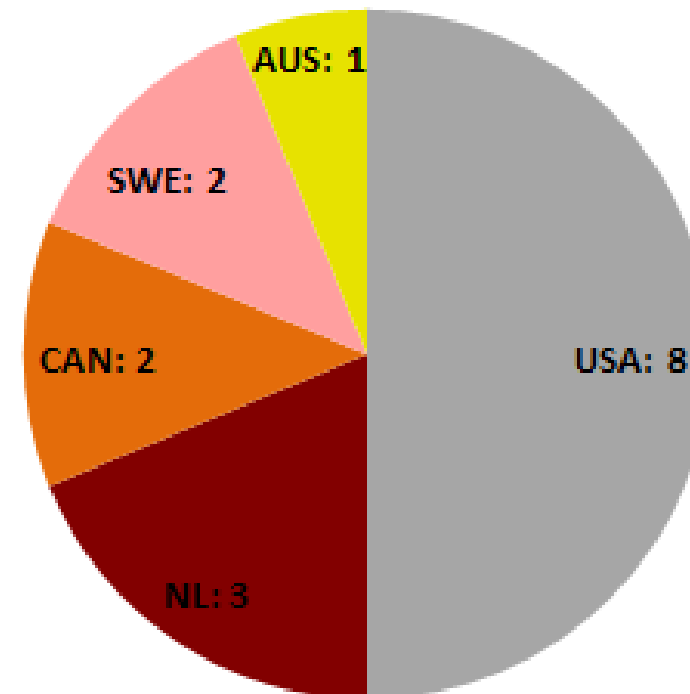

Onderzoek naar UWI

Internationale consensus studie: 2016 - 2017

- Welke (combinatie van) symptomen wijst op een UWI bij kwetsbare ouderen?
- Gestructureerde vragenlijst & feedback rondes
- 16 internationale experts

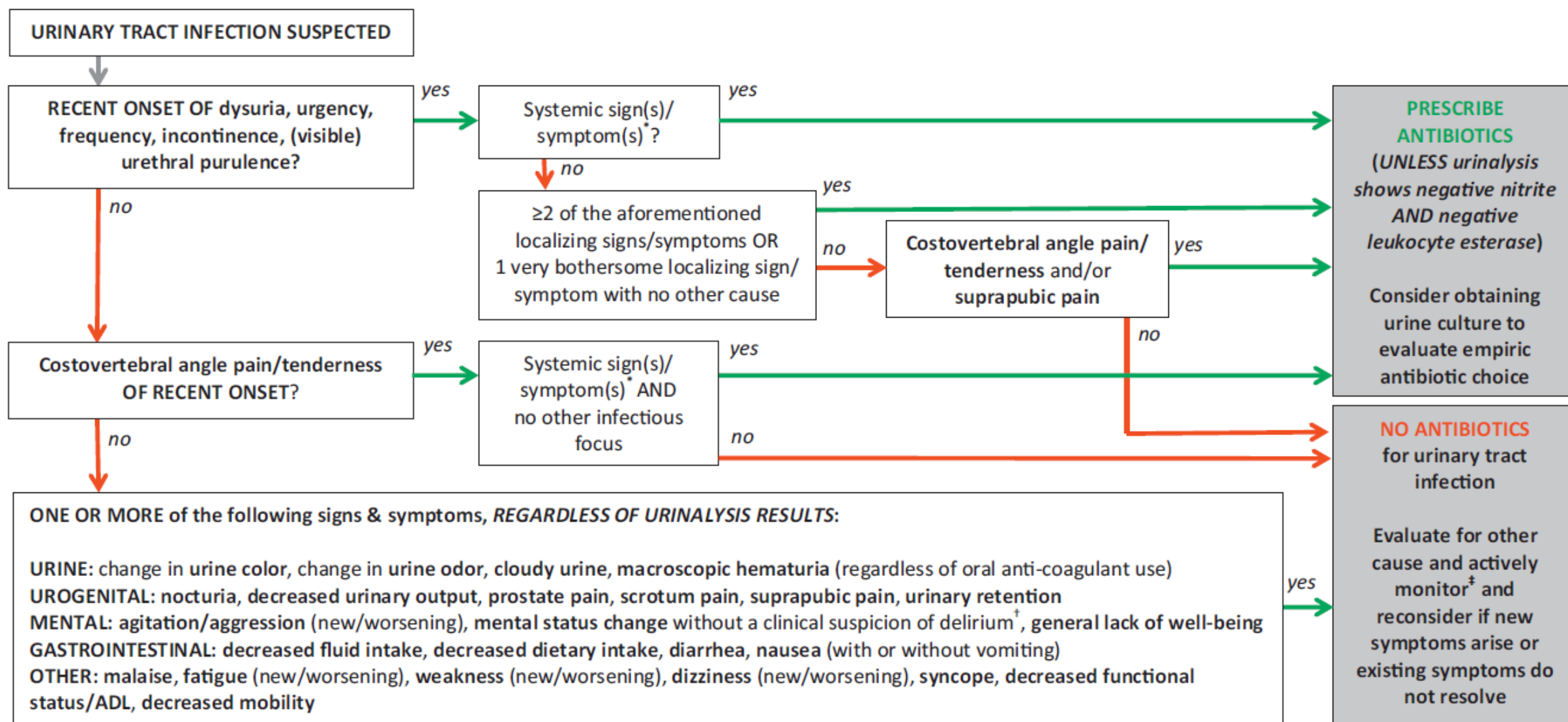
verenso
vereniging van specialisten
ouderengeneeskunde

Onderzoek naar UWI

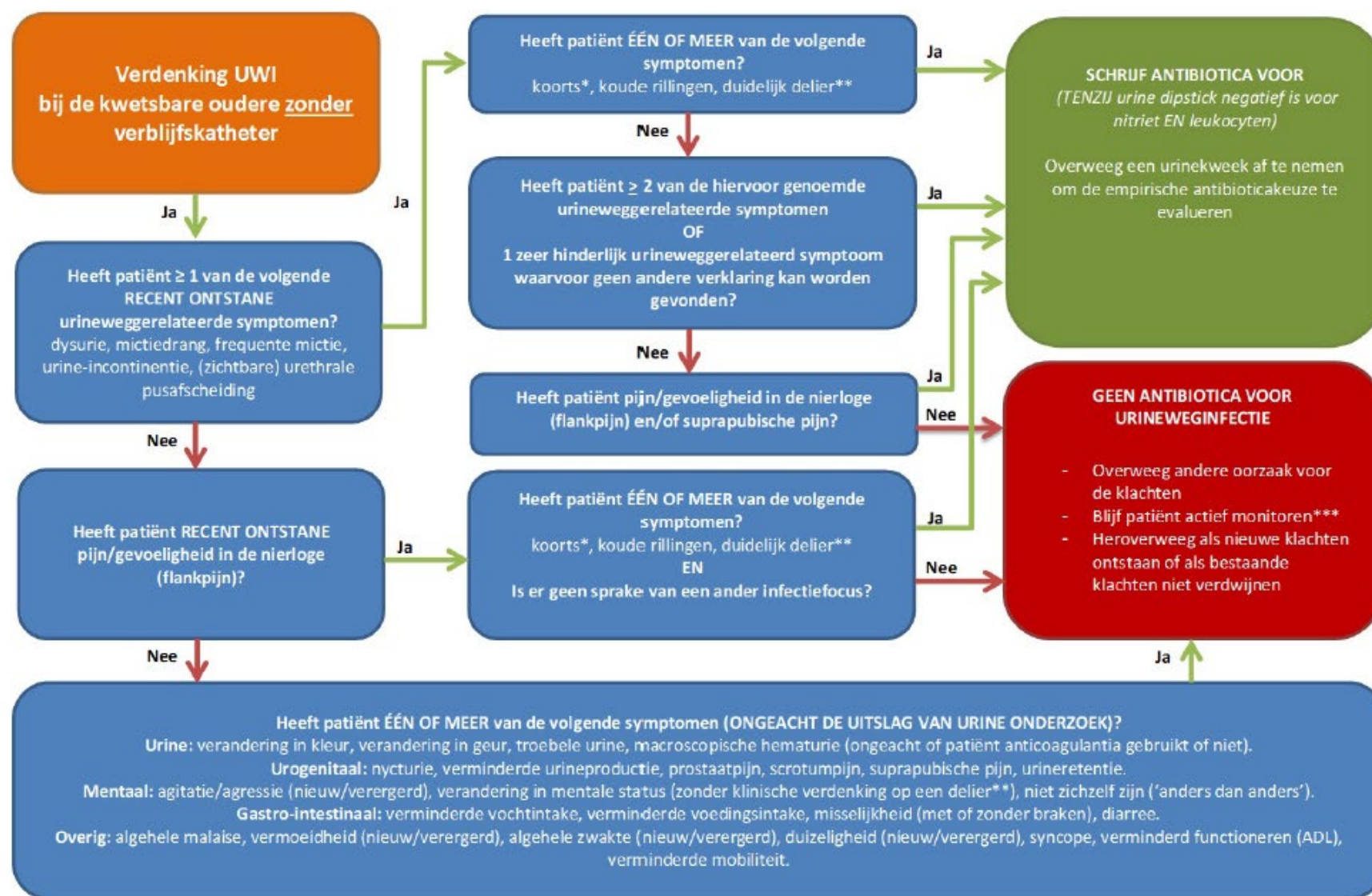
Internationale consensus studie: 2016 - 2017

Onderzoek naar UWI

Vernieuwde Verenso richtlijn UWI (2018)

Onderzoek naar UWI

Vernieuwde Verenso richtlijn UWI (2018)

Twee belangrijke veranderingen:

Géén antibiotica voor aspecifieke klachten

Urineweg-gerelateerde symptomen

- Pijnlijke en moeilijke urinelozing
- Mictiedrang
- Vaker moeten plassen
- Nieuw ontstane urine-incontinentie
- Pusafscheiding uit de plasbuis

Algemene infectieverschijnselen

- Koorts
- Koude rillingen
- Delier

Katheter

Overige aanwijzingen

- Pijn in de flanken
- Pijn onderbuik

Onderzoek naar UWI

Vernieuwde Verenso richtlijn UWI (2018)

Twee belangrijke veranderingen:

Géén urineonderzoek (dipstick/kweek) om een UWI aan te tonen

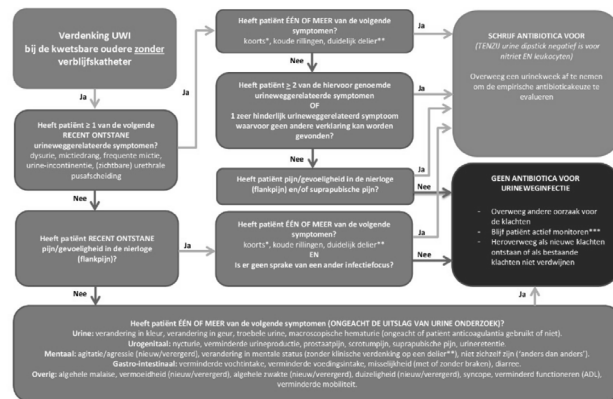
Onderzoek naar UWI

ANNA onderzoek: 2017 - 2021

Interventies om werken volgens nieuwe richtlijn te stimuleren

Beslishulp ingebouwd in EPD Ysis

Advies:

Schrijf antibiotica voor (tenzij unedipstick negatief is voor nitriet en leukocyten).

Overweeg een urineweek af te nemen om de empirische antibioticakeuze te evalueren.

Scholing voor artsen en V&V

Folder voor cliënten/familie

Onderzoek naar UWI

ANNA onderzoek: 2017 - 2021

Vraag: leidt de inzet van deze interventies tot beter voorschrijven van antibiotica volgens de richtlijn, bij verpleeghuisbewoners met een UWI verdenking?

Aanpak:

- 10 VPH met interventies (interventiegroep), 6 zonder (controlegroep)
- Deelnemers: bewoners met verdenking UWI
- Antibiotica voor UWI volgens de richtlijn?
- Na 3 weken: complicaties, ziekenhuisopname, overlijden?

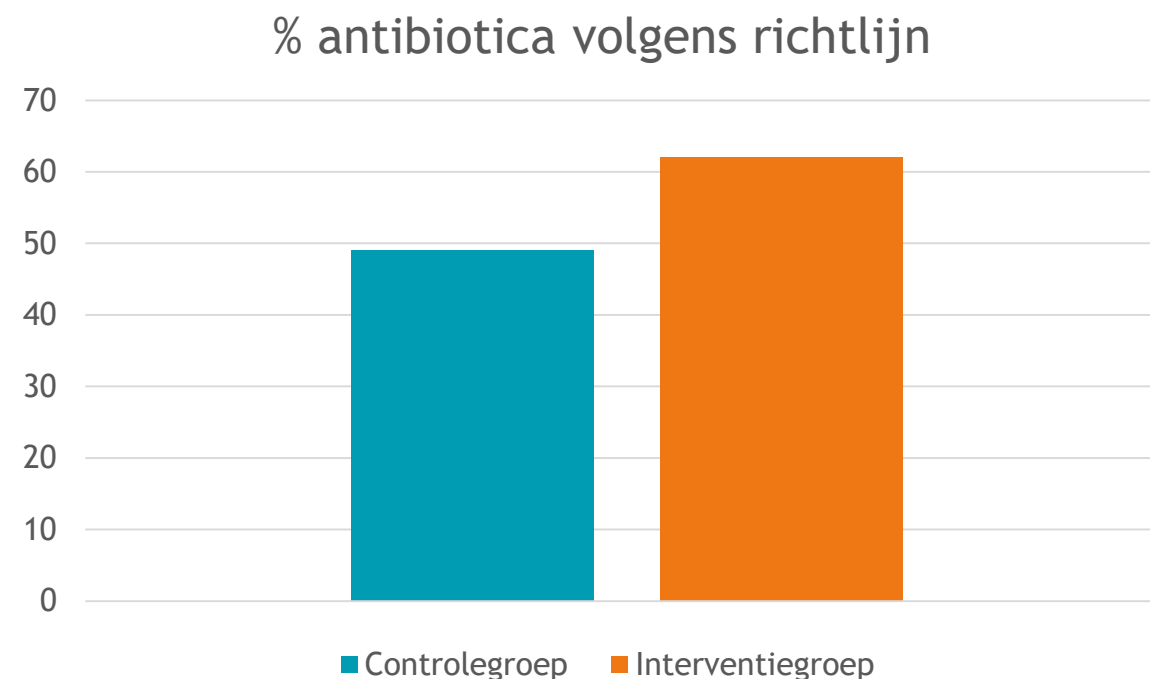

Onderzoek naar UWI

ANNA onderzoek: 2017 - 2021

Resultaten:

- 171 deelnemers
- 13% meer antibiotica volgens richtlijn in de interventiegroep
- Geen verschil tussen de groepen in complicaties, ziekenhuisopname en overlijden
- Totaal antibioticagebruik in VPH verminderde in de interventiegroep, bleef gelijk in de controlegroep

Onderzoek naar UWI

ANNA onderzoek: 2017 - 2021

Conclusie:

- De interventies kunnen behulpzaam zijn om voorschrijven volgens de richtlijn te stimuleren
- Er zijn geen aanwijzingen dat terughoudend zijn bij UWI leidt tot meer complicaties, ziekenhuisopname en overlijden

Onderzoek naar UWI

Deelprojecten ANNA onderzoek

OKKO onderzoek: 2020 - 2021

- Typische UWI klachten niet altijd goed in kaart te brengen bij verpleeghuisbewoners
- Samen met V&V is hiervoor een hulpmiddel ontwikkeld

UrineSTICKs onderzoek: 2021 - heden

- Minder urine sticken blijkt lastig in de praktijk
- Samen met V&V dit proces en verbeterpunten in kaart brengen

COMING SOON

A detailed scanning electron micrograph (SEM) showing numerous rod-shaped bacteria of various sizes and orientations. The bacteria have a textured, slightly irregular surface. They are scattered across the frame, with some in sharp focus and others blurred in the background, creating a sense of depth. The lighting is directional, highlighting the three-dimensional structure of the organisms.

HANDVATTEN VOOR DE PRAKTIJK

Handvatten voor de praktijk

Ga naar www.menti.com en vul de volgende code in: **5287 2052**

In hoeverre vind je het belangrijk dat de kennis uit deze onderzoeken wordt toegepast om onnodig antibiotica gebruik in jouw organisatie te voorkómen?

Handvatten voor de praktijk

Ga naar www.menti.com en vul de volgende code in: **5287 2052**

In hoeverre voel jij je verantwoordelijk om iets met deze kennis te doen in jouw organisatie?

Etalage producten 'Infecties & antibiotica'

Infectieziekten en antibiotica

Op deze plek vind je verschillende UNO Amsterdam producten die kunnen ondersteunen bij het beter vaststellen en behandelen van infectieziekten in de ouderenzorg. Door het gebruik van deze producten kun je bijdragen aan het terugdringen van antibioticaresistentie.

Om erachter te komen welk(e) product(en) het meest waardevol zijn om mee aan de slag te gaan in jouw organisatie, is ons advies om eerst een korte inventarisatie te doen bij de disciplines waarvoor dit onderwerp relevant is (zoals artsen, verpleegkundigen en verzorgenden, en managers).

Welke problemen ervaren zij als het gaat om het voorkómen, vaststellen en behandelen van infectieziekten? Hoe belangrijk vinden zij het dat daar een oplossing voor komt?

Zijn er bepaalde oplossingen waar zij al aan denken? Hoeveel tijd zouden zij daaraan (maximaal) willen besteden? Welke behoeften hebben zij?

Op basis van de uitkomst van deze inventarisatie kun je kijken welke van de producten het beste aansluiten bij de wensen en behoeften in jouw organisatie.

De producten zijn onderverdeeld per thema:

- Urineweginfecties
- Lage Luchtweginfecties
- Infectieziekten in verpleeghuizen
- Hulp bij implementeren

www.unoamsterdam.nl/antibiotica

UWI producten

 <p>Scholingsfilmje: Urineweginfecties bij kwetsbare ouderen 7 juni 2021 Wat is het? Een kort informatief filmje waarin op [...] Lees meer ></p>	 <p>Zakkaartje voor V&V: 'Urineweginfecties bij kwetsbare ouderen' 6 juni 2021 Download hier het zakkaartje voor Verzorgenden & Verpleegkundigen [...] Lees meer ></p>
 <p>Zakkaartje voor artsen: 'Urineweginfecties bij kwetsbare ouderen' 4 juni 2021 Download hier het zakkaartje voor artsen. Wat is [...] Lees meer ></p>	 <p>Scholing voor artsen: VerenSO richtlijn 'Urineweginfecties bij kwetsbare ouderen' 3 juni 2021 Download hier de UWI scholing voor artsen. Wat [...] Lees meer ></p>
 <p>UWI observatie checklist & 24-uurs observatielijst 3 juni 2021 Observatie checklist & 24-uurs observatielijst: wanneer het aankomt op het [...] Lees meer ></p>	 <p>Patiëntenbrief: Urineweginfectie en géén antibiotica 2 juni 2021 UWI patiëntenbrief géén Antibiotica – digitaal UWI patiëntenbrief géén Antibiotica [...] Lees meer ></p>

verenSO
vereniging van specialisten
ouderengeneeskunde

UWI producten: scholingsfilmpje V&V

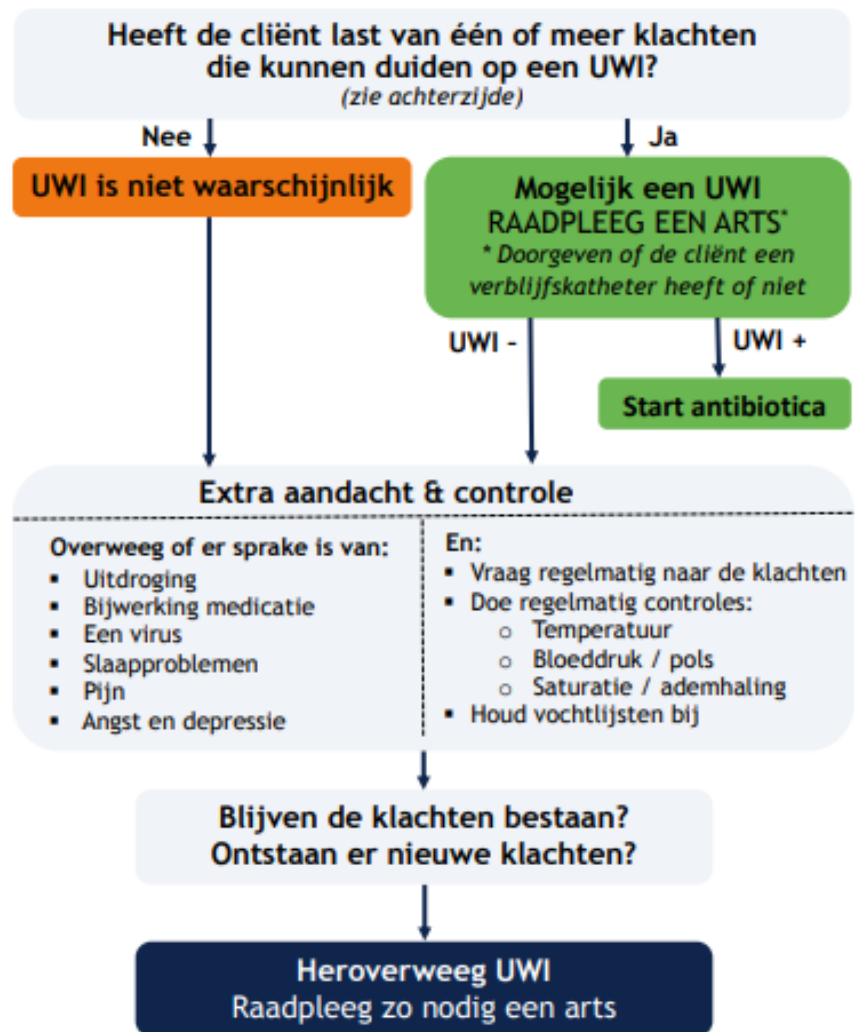

UWI producten: zakkaartje V&V

Stappenplan urineweginfecties (UWI) bij kwetsbare ouderen

VOOR VERPLEEGKUNDIGEN & VERZORGENDEN

Klachten die kunnen duiden op een UWI

Zonder katheter: urineweg-gerelateerde klachten*, algemene infectieverschijnselen & andere aanwijzingen
Met katheter: alleen algemene infectieverschijnselen

*Voor cliënten die deze klachten zelf niet (goed) kunnen aangeven, is beschreven welke observaties je kunt doen.

Urineweg-gerelateerde klachten:

▪ Pijn / moeite bij het plassen

Observaties rondom de toiletgang: grijpen onder in/naar de buik, fronsen, kreunen, zuchten, wiebelen/met de billen schuiven, toename in onrust/agitatie/boosheid, verstijven/krampachtig zijn, grijpen naar/wegtrekken bij aanraken flanken.

▪ Vaker moeten plassen

Observaties: vaker naar toilet gaan, aangeven vaker te moeten plassen (verbaal/non-verbaal), wiebelen/schuiven met de billen, rondom toiletgang toename in onrust/agitatie/boosheid, kleine beetjes plassen.

▪ Aandrang hebben om te plassen

Observaties: vaker naar toilet gaan, aangeven vaker te moeten plassen (verbaal/non-verbaal), het plassen (bijna) niet kunnen ophouden, wiebelen/schuiven met de billen, rondom toiletgang toename in onrust/agitatie/boosheid, vaker valse aandrang/op het toilet zitten zonder resultaat.

▪ Nieuwe / vaker urine-incontinentie

Observaties: ondergoed / incontinentiemateriaal is nat(ter).

▪ Pusafscheiding uit de plasbuis

Observaties: zichtbaar in de onderbroek, incontinentiemateriaal of bij de geslachtsdelen.

Ontwikkeld door UNO Amsterdam (2021). Ga voor meer informatie naar www.unoamsterdam.nl

Algemene infectieverschijnselen:

- Koorts
- Koude rillingen
- Delier

Andere aanwijzingen:

- Pijn / gevoeligheid in de flank(en)
- Pijn in de onderbuik

UWI producten: observatie checklist

Observatie checklist urineweginfectie klachten bij kwetsbare ouderen die deze klachten zelf niet (goed) kunnen aangeven

Naam bewoner:

Datum van invullen:/...../..... Tijdstip:

Deze checklist helpt je om **typische urineweginfectie (UWI) klachten** in kaart te brengen bij bewoners die deze klachten **niet (goed) zelf aan kunnen geven** en waarbij **mogelijk sprake is van een UWI**. Typische UWI klachten zijn: pijn bij het plassen, vaker moeten plassen, drang om te plassen, (toegenomen) incontinentie en pusafscheiding uit de plasbuis. Het gaat daarbij om **recent ontstane klachten**. De checklist wordt bij voorkeur ingevuld door de zorgmedewerker van de ochtend- of avonddienst die de **bewoner het beste kent**. Na het doorlopen van de checklist volgt een **advies** (zie onderste gedeelte van de checklist).

**Ken je de bewoner niet goed of zijn de klachten erg vaag? Dan kan een ander hulpmiddel, de 24-uurs observatielijst 'Urineweginfectie in beeld bij kwetsbare ouderen', helpen om de klachten in beeld te krijgen.*

Heeft de bewoner een katheter? Nee (invullen vraag 1 t/m 6) Ja (invullen vraag 6)

1) Ik heb de indruk dat de bewoner pijn heeft bij het plassen

Dit zie ik aan (bij ≥1 bolletjes, aankruisen druppel):

☐ Gript onder in/naar de buik tijdens het plassen	☐ Verstijft/is krampachtig bij het plassen
☐ Fronst en/of kreunt tijdens of vlak na het plassen	☐ Gript naar/trekt weg bij aanraken flanken
☐ Zucht bij het plassen	☐ Vertoont ander gedrag dat mogelijk op pijn bij het plassen wijst, namelijk:
☐ Wiebelt/schuift met de billen tijdens het plassen	
☐ Randon toiletgang toename in onrust/agitatie/boosheid	

2) Ik heb de indruk dat de bewoner vaker moet plassen

Dit zie ik aan (bij ≥1 bolletjes, aankruisen druppel):

☐ Loopt vaker naar het toilet	☐ Randon toiletgang toename in onrust/agitatie/boosheid
☐ Geeft vaker aan te moeten plassen (verbaal/non-verbaal)	☐ Plast kleine beetjes
☐ Wiebelt/schuift met de billen	

3) Ik heb de indruk dat de bewoner vaker drang heeft om te plassen

Dit zie ik aan (bij ≥1 bolletjes, aankruisen druppel):

☐ Loopt vaker naar het toilet	☐ Wiebelt/schuift met de billen
☐ Geeft vaker aan te moeten plassen (verbaal/non-verbaal)	☐ Vlak voor toiletgang toename in onrust/agitatie/boosheid
☐ Kan het plassen (bijna) niet ophouden	☐ Vaker valse aandrang/op het toilet zitten zonder resultaat

4) Ik heb de indruk dat de bewoner urine-incontinent is geworden of vaker/meer urine-incontinent is

5) Ik heb de indruk dat de bewoner pusafscheiding heeft uit de plasbuis
(zichtbaar in de onderbroek, incontinentiemateriaal of bij de geslachtsdelen)

6) De bewoner heeft

- koorts (definitie: zoals gebruikt binnen je verpleeghuis)
- koude rillingen
- een delier (eventueel na invullen: DOS-schaal)

Ik herken de volgende van de hierboven genoemde observaties van eerdere urineweginfectie(s) bij deze bewoner:

ADVIES

≥1 druppel(s): RAADPLEEG een arts of verpleegkundig aanspreekpunt

Geen druppels: een UWI is niet waarschijnlijk. Wat kun je doen?

- **Houd de bewoner goed in de gaten, bijvoorbeeld:** volg verpleeghuis specifieke afspraak voor het meten van vitale functies (pols, temperatuur, bloeddruk, saturatie, ademhaling), bladderen na mictie, bijhouden vochtbalans. Observeer bij blijvende vermoedens van UWI de klachten op een later tijdstip nog eens met behulp van deze checklist of de 24-uurs observatielijst 'Urineweginfectie in beeld bij kwetsbare ouderen'.
- **Verpleegkundig redeneren, mogelijke oorzaken van geobserveerde klachten/veranderingen in gedrag kunnen zijn:** uitdroging, bijwerkingen van medicatie, een virus, slaapproblemen, pijn, angst en depressie, obstipatie.

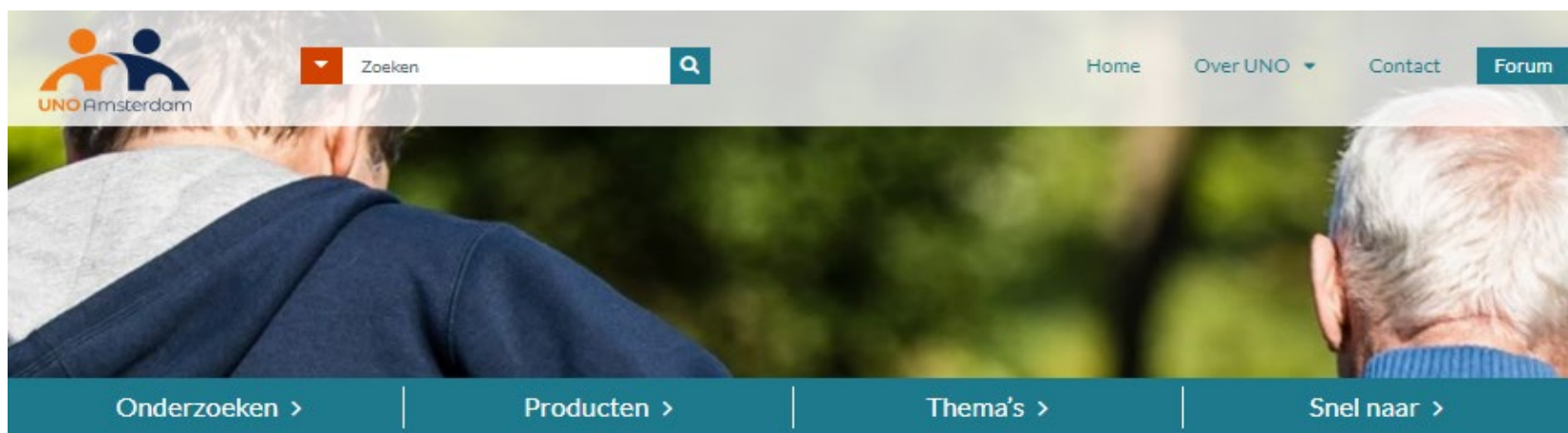

UWI producten: observatie checklist

Heeft de bewoner een katheter?	
☐ Nee (invullen vraag 1 t/m 6)	☐ Ja (invullen vraag 6)
1) Ik heb de indruk dat de bewoner pijn heeft bij het plassen	☐
<u>Dit zie ik aan (bij ≥1 bolletjes, aankruisen druppel):</u>	
☐ Grijpt onder in/naar de buik tijdens het plassen	☐ Verstijft/is krampachtig bij het plassen
☐ Fronst en/of kreunt tijdens of vlak na het plassen	☐ Grijpt naar/trekt weg bij aanraken flanken
☐ Zucht bij het plassen	☐ Vertoont ander gedrag dat mogelijk op pijn bij het plassen wijst, namelijk:
☐ Wiebelt/schuift met de billen tijdens het plassen
☐ Rondom toiletgang toename in onrust/agitatie/boosheid
2) Ik heb de indruk dat de bewoner ADVIES	
<u>Dit zie ik aan (bij ≥1 druppel(s): RAADPLEEG een arts of verpleegkundig aanspreekpunt</u>	
☐ Loopt vaker naar toilet	Geen druppels: een UWI is niet waarschijnlijk. Wat kun je doen?
☐ Geeft vaker aan pijn te hebben	- <u>Houd de bewoner goed in de gaten, bijvoorbeeld: volg verpleeghuis specifieke afspraak voor het meten van vitale functies (pols, temperatuur, bloeddruk, saturatie, ademhaling), bladderen na mictie, bijhouden vochtbalans. Observeer bij blijvende vermoedens van UWI de klachten op een later tijdstip nog eens met behulp van deze checklist of de 24-uurs observatielijst 'Urineweginfectie in beeld bij kwetsbare ouderen'.</u>
☐ Wiebelt/schuift met de billen	- <u>Verpleegkundig redeneren, mogelijke oorzaken van geobserveerde klachten/veranderingen in gedrag kunnen zijn: uitdroging, bijwerkingen van medicatie, een virus, slaapproblemen, pijn, angst en depressie, obstipatie.</u>
3) Ik heb de indruk dat de bewoner Geen druppels: een UWI is niet waarschijnlijk. Wat kun je doen?	
<u>Dit zie ik aan (bij ≥1 druppel(s): RAADPLEEG een arts of verpleegkundig aanspreekpunt</u>	
☐ Loopt vaker naar toilet	
☐ Geeft vaker aan pijn te hebben	
☐ Kan het plassen niet uitleggen	
4) Ik heb de indruk dat de bewoner urine-incontinent is geworden of vaker/meer urine-incontinent is	☐
5) Ik heb de indruk dat de bewoner pusafscheiding heeft uit de plasbuis (zichtbaar in de onderbroek, incontinentiemateriaal of bij de geslachtsdelen)	☐
6) De bewoner heeft	☐
... koorts (definitie: zoals gebruikt binnen je verpleeghuis)	☐
... koude rillingen	☐
... een delier (eventueel na invullen: DOS-schaal)	☐

LWI producten

Scholing voor artsen: 'CRP POCT bij verpleeghuisbewoners met verdenking op lage luchtweginfectie'

4 juni 2021

Download hier de scholing voor artsen 'CRP POCT bij verpleeghuisbewonders [...]

[Lees meer >](#)

Stappenplan 'Implementatie van CRP POCT in verpleeghuizen'

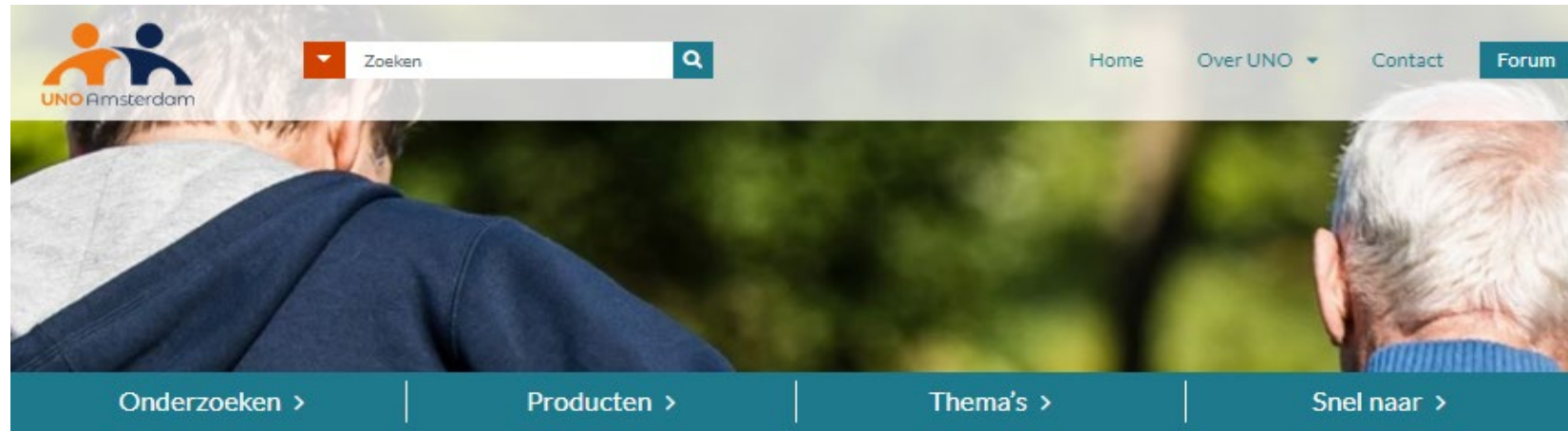
25 mei 2021

Download hier het Stappenplan Implementatie van CRP POCT in [...]

[Lees meer >](#)

'Algemene' producten

Factsheet Antibioticaresistentie

24 januari 2022

Enige tijd geleden is door de UNO themagroep 'goede organisatie [...]

[Lees meer >](#)

Klinische les 'infecties in het verpleeghuis'

3 december 2021

Download hier de Klinische les Infecties in het verpleeghuis 11/21 [...]

[Lees meer >](#)

Implementatiepakket: 'Aanbevelingen uit onderzoek naar diagnose en behandeling van infectieziekten in verpleeghuizen'

19 mei 2021

Download hier ImplementatiePakket_IMPACT ImplementatiePakket IMPACT -

Werkdocument.docx Wat [...]

[Lees meer >](#)

Handvatten voor de praktijk

Vragen aan jullie

- Wie is van plan iets te gaan doen met deze producten?
- Ideeën uitwisselen: hoe ga je dat aanpakken?

EINDE

Bedankt voor jullie aandacht & interesse!